

практичні питання, а саме задачі з розділу “Медична генетика” та ілюстрації з “Медичної паразитології”. Оцінка за складений іспит виставляється екзаменатором у балах, де враховуються знання, уміння і навички студентів з предмету відповідно до вимог навчальної програми вищої школи.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи вище викладений матеріал, ми вважаємо, що саме зазначені методи та форми контролю успішності студентів з медичної біології є ефективними та потребують подальшої наукової розробки та застосування їх при вивченні медичної біології.

УДК 67: 37В. 147: 37В. 67

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ

Пішак В.П.

Буковинський державний медичний університет

biology@bsmu.edu.ua

Резюме. У роботі пропонуються можливі шляхи підвищення ефективності проведення практичних занять з медичної біології у студентів-першокурсників вищих медичних закладів України. Викладання медичної біології студентам-першокурсникам вимагає застосування сучасного інформаційного простору при самостійній підготовці до практичного заняття.

Ключові слова: студенти, методика викладання, система MOODLE.

Вступ. Основним принципом організації успішного навчання студентів першого курсу у вищому медичному навчальному закладі є формування позитивної мотивації до навчання при вивченні базових теоретичних дисциплін. Особливого значення набуває націлення студентів на практичне застосування в майбутньому набутих теоретичних знань. Для цього необхідно мати якісну освітню базу [3, 6].

Основними чинниками, що забезпечують якість освіти, є професійна підготовка викладачів, навчально-методичне забезпечення навчального процесу, наявність системи контролю й оцінювання викладання рівня знань студентів, впровадження сучасних інформаційних технологій у навчальному процесі, залучення викладачів і студентів до науково-дослідної діяльності, відповідність програм навчальних дисциплін сучасним вимогам, належне матеріально-технічне забезпечення навчального процесу, забезпеченість сучасною науковою літературою, використання матеріалів соціологічних та інших досліджень, стимулювання самостійної роботи студентів [1, 2].

Реалізація критерію якості освіти у вищих навчальних закладах, зокрема, Буковинському державному медичному університеті, повинно базуватися на основних ключових моментах навчання студентів, запроваджених у сучасний навчальний процес. Так, під час вивчення медичної біології, що здійснюється на першому курсі за принципом модульно-рейтингової системи, основна увага приділяється таким питанням, як: діяльність педагога, що виступає як у ролі вчителя, так і тьютора; робота студента під керівництвом викладача на практичних заняттях і викладенні лекційного матеріалу; оптимізація самостійної роботи студентів, яка здійснюється ними особисто на аудиторних та позааудиторних заняттях з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей і пізнавальних можливостей; контролю вихідного, поточного та кінцевого рівнів знань студентів [4, 5].

Однак якість здобування знань не може залежати лише від викладача. Важлива роль у цьому процесі зазвичай належить і самому студенту: його особистісним якостям, ступеню довузівської підготовки, наполегливості і вмінню самостійно опрацювати великий масив наукової інформації, здатності концентрувати увагу і адаптуватися до постійно зростаючих вимог.

Перетворення освітнього простору, яке з парадигми «наслідування» перейшло у парадигму «інформація», породжує величезний потік інформації, яку має опрацювати студент під час навчання у ВНЗ [8]. Це означає, що час, який надається студенту для засвоєння певної дисципліни, постійно

зменшується, а більша частина його відводиться на самостійну роботу. Тому, якщо ще в період засвоєння шкільного курсу, майбутній студент отримає максимальні знання з необхідних дисциплін, а під час навчання у ВНЗ буде лише додавати нові відомості, а не надолужувати базові, це суттєво змінить його пізнавальне, наукове та особисте життя [7].

Тому, метою нашої роботи є вивчення особливостей навчання студентів-першокурсників, набуття ними навичок і вмінь самостійної роботи, елементів навчальної і науково-дослідної роботи на прикладі такого базового предмету, як медична біологія.

Об'єкт та матеріали дослідження. Об'єктом педагогічного методичного дослідження є процес набуття знань, вмінь і навичок з медичної біології студентами I курсу спеціальності «Лікувальна справа», які навчаються у Буковинському державному медичному університеті.

Матеріалами є методичні вказівки та методичні посібники розроблені викладачами кафедри.

Основна частина.

У Буковинському державному медичному університеті медична біологія для студентів I курсу спеціальності «Лікувальна справа» викладається на кафедрі медичної біології, генетики та фармацевтичної ботаніки. Медична біологія — це фундаментальна медико-біологічна дисципліна, яка разом з іншими дисциплінами формує природничо-науковий світогляд, який є необхідним компонентом клінічного мислення. Разом з тим, біологія важлива в практичному відношенні, вона володіє значним фактичним матеріалом для набуття практичних умінь. Біологічні знання та вміння мають важливе значення для розуміння закономірностей розвитку органічного світу, місця людини в ньому, природи хвороб, організації заходів з охорони здоров'я населення, розв'язання екологічних проблем [2].

Оснovo викладання медичної біології становить типова програма і навчальний план. Курс медичної біології охоплює 165 годин, з них 30 годин для викладання лекційного матеріалу, 74 години виділено на практичні

(семінарські) заняття та 6 годин на підсумкові модульні контролі, і 55 годин надається студенту для самостійної позааудиторної роботи. Весь курс розбитий на 3 модулі: 1 — Біологічні основи життєдіяльності людини; 2 — Організмний рівень організації життя. Основи генетики людини. 3 — Популяційно-видовий, біогеоценологічний та біосферний рівні організації життя.

Практичне заняття проходить за загальноприйнятою схемою: організаційний момент та актуалізація і мотивація навчання 3 хв; перевірка вихідного рівня знань за допомогою тестового контролю — 5 хв, обговорення теоретичних питань 20 хв. Основний етап заняття — це самостійна науково-дослідницька робота, з обов'язковим інструктажем викладача та контролем її виконання — 50 хв. Наступним етапом є проведення заключного тестового контролю, аналіз результатів роботи з перевіркою протоколів і виставлення відповідної оцінки, оголошення домашнього завдання та рекомендованої літератури — 12 хв [8].

На початку заняття озвучується актуальність теми так, як студент працює більш ефективно, якщо має чітке уявлення про те, які знання та вміння стануть йому у нагоді під час майбутньої лікарської діяльності. Це дані, що свідчать про значимість теми, її роль і місце в подальшому навчанні і, головне, майбутній професійній діяльності лікаря, статистичні дані щодо поширеності певних захворювань, динаміка сучасних процесів, нові чинники впливу на здоров'я людини, нові наукові дані тощо [5].

Перевірка вихідного рівня знань студентів проводиться з використанням тестових питань, складених за типом ліцензійного іспиту «Крок-1», із якими студент ознайомлюється на сайті дистанційного навчання у системі MOODLE Буковинського державного медичного університету.

Основний етап заняття — це виконання науково-дослідницької роботи, на якому у студента формуються професійні вміння та навички. Кожному студенту групи надається можливість працювати індивідуально. На цьому етапі студентам видаються алгоритми до практичної роботи, інструкції,

матеріальне оснащення та зразки оформлення протоколу. Практичне заняття раціонально укомплектовано навчальними засобами (таблиці, слайди, мікротамакропрепарати, мікроскопи, каріограми, інше лабораторне обладнання).

До кожного практичного заняття в системі MOODLE є методична вказівка, яка ознайомлює студента із актуальністю теми, навчальною метою заняття, теоретичними питаннями для вивчення теми та питаннями для самоконтролю. У кінці кожної вказівки дається перелік рекомендованої літератури як основної, так і додаткової для поглибленого вивчення даної проблеми. Кожна тема має короткий конспект для ознайомлення студента зі змістом заняття. Усі теми мають, так звані, наочні матеріали, що є посиланнями на цікаві сайти, фото- та відеоматеріали із даної проблеми. Також кожна тема має тестовий контроль, пройшовши який студент орієнтується чи засвоїв він дану тему, чи ні. А також викладач перед кожним практичним заняттям може перевірити діяльність своїх студентів. Наприкінці кожного модуля є практичне заняття по контролю засвоєння змістовного модуля із переліком контрольних питань та тестів. Усі теми, що підлягають самостійному опрацюванню також висвітлені в системі MOODLE. Тобто студент самостійно опрацьовує матеріал теми, контролює рівень її засвоєння, а на практичному занятті закріплює пройдене та набуває практичних навичок.

Висновок. Таким чином, необхідність оптимізації процесу навчання студентів у вищих медичних закладах України є об'єктивною реальністю.

Перспективи подальшої діяльності. Можливими шляхами підвищення ефективності навчання є елементи дистанційного навчання.

Література:

1. Введенський В.Н. Моделювання професійної компетентності педагога / В.Н. Введенський // Педагогіка. – 2003. - № 10. – С. 51-55.
2. Ільченко О.І. Методичні підходи до організації самостійної роботи студентів при вивченні медичної біології / О.І. Ільченко, М.Г. Кравчук //

Формування сучасної концепції викладання природничих дисциплін у медичних освітніх закладах: конф. – Харків, 2010. – С. 5-8.

3. Ковальчук Л.Я. Основні тенденції розвитку світової вищої школи. Впровадження сучасних технологій в навчальний процес Тернопільської державної медичної академії ім. І.Я. Горбачевського: досягнення і перспективи // Нові технології навчання в медичному вищому навчальному закладі: Тези доп. навч.-метод. конф. / Л.Я.Ковальчук. - Тернопіль : Укрмедкнига, 2000. - С. 3-12.
4. Кулікова Н.А. Навчально-методичні матеріали, які застосовуються при викладанні медичної біології / Н.А. Кулікова, М.Я. Яковенко, Л.Т.Виклюк // Медична освіта. - 2003 - № 2. - С. 140-141.
5. Мілерян В.Є. Методичні основи підготовки та проведення навчальних занять в медичних вузах (методичний посібник) / В.Є. Мілерян. - Київ: Хрещатик, 2006. - 80 с.
6. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / В.Л.Ортинський. - К. : Центр учбової літератури, 2009. - 472 с.
7. Петрук В.А. Ретроспективний аналіз інноваційних методів навчання / В.А.Петрук, Н.О.Андрущенко, О.П.Прозор // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 2008. – №4. – С. 127–131.
8. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. - 2-ге вид., доп. / М.М.Фіцула. - Київ : Академвидав, 2010. - 456 с.

ОСОБЕННОСТИ ПРОВЕДЕНИЯ ПРАКТИЧЕСКИХ ЗАНЯТИЙ В УСЛОВИЯХ СОВРЕМЕННОГО ИНФОРМАЦИОННОГО ПРОСТРАНСТВА

Пішак В.П.

Буковинский государственный медицинский университет, Черновцы
biology@bsmu.edu.ua

Резюме. В работе предлагаются возможные пути повышения эффективности проведения практических занятий по медицинской биологии студентов-первокурсников высших медицинских заведений Украины. Преподавание медицинской биологии студентам-первокурсникам требует применения современного информационного пространства при самостоятельной подготовке к практическому занятию.

Ключевые слова: студенты, методика преподавания, система MOODLE.

FEATURES OF PRACTICAL LESSONS IN THE MODERN INFORMATION SPACE

Pishak V.P.

Bukovinian State Medical University, Chernivtsi
biology@bsmu.edu.ua

Abstract. The paper suggests possible ways to improve practical training in medical biology first-year students of higher medical institutions of Ukraine. Teaching medical biology freshmen requires the use of modern information space for self- preparation for practical employment.

Key words: students, teaching methodology, system MOODLE

УДК: 378.041:006.35(4)

САМООСВІТА СТУДЕНТІВ У КОНТЕКСТІ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ

В.П. Пішак, Р.Є. Булик, М.І. Кривчанська, О.І. Захарчук, Н.В. Черновська

Буковинський державний медичний університет
E-mail: KRIVMAR@I.UA

Резюме. Сучасні досягнення науки і комп'ютерних технологій у навчанні вимагають спрямованості на розвиток самоосвіти, чіткої організації